

Звіт про громадське обговорення проєкту стандарту вищої освіти першого (бакалаврського) рівня зі спеціальності G16 Гірництво та нафтогазові технології

1. Найменування органу виконавчої влади, який проводив обговорення:
Міністерство освіти і науки України.

2. Зміст питання або назва проєкту документу, що виносилися на обговорення:

Проєкт стандарту вищої освіти України першого (бакалаврського) рівня зі спеціальності G16 Гірництво та нафтогазові технології (далі – проєкт Стандарту).

Розроблення стандартів передбачено статтею 10 Закону України «Про вищу освіту».

Стандарт вищої освіти – це сукупність вимог до освітніх програм вищої освіти, які є спільними для всіх освітніх програм у межах певного рівня вищої освіти та спеціальності.

Стандарти вищої освіти розробляються для кожного рівня вищої освіти в межах кожної спеціальності відповідно до Національної рамки кваліфікацій і використовуються для визначення та оцінювання якості вищої освіти та результатів освітньої діяльності закладів вищої освіти (наукових установ), результатів навчання за відповідними спеціальностями.

Громадське обговорення проведено у формі електронних консультацій. Проєкт Стандарту було розміщено на офіційному вебсайті Міністерства освіти і науки України за посиланням:

<https://mon.gov.ua/news/mon-proponuie-do-hromadskoho-obhovorennia-proiekt-standartu-vyshchoi-osvity-pershoho-bakalavrskoho-rivnia-zi-spetsialnosti-g16-hirnytstvo-ta-naftohazovi-tekhnologii>

Зауваження та пропозиції до проєкту Стандарту приймалися до 15 травня 2026 року на електронну адресу: standards.vo@mon.gov.ua

3. Інформація про осіб, що взяли участь в обговоренні та надані пропозиції:

Впродовж встановленого для обговорення з громадськістю терміну надіслано зауваження та пропозиції від:

1. Сахно Івана Георгійовича, завідувача кафедри гірничої справи, та Мойсеєнка Костянтина Євгенійовича, керівника департаменту управління якістю освіти та акредитації, ТОВ «Метінвест Політехніка».

2. Колективу кафедри збагачення корисних копалин і хімії Криворізького національного університету (далі — ЗККХ КНУ).

3. Бородіної Наталії Анатоліївни, доцента кафедри охорони праці, цивільної та промислової безпеки КПІ ім. Ігоря Сікорського.

4. Швагер Наталії Юріївни, д.т.н., професора, завідувачки кафедри охорони праці та цивільної безпеки Криворізького національного університету.

Сахно І.Г., Мойсеєнко К.Є. Зауваження стосуються:

- уточнення освітньої кваліфікації (додавання спеціалізації в разі наявності);
- уточнення предметного опису спеціальності, зокрема:
 - включення маркшейдерсько-геодезичного супроводу, техногенної безпеки, уточнення термінології («тверді корисні копалини», «переробка та/або збагачення»), розмежування гірництва та нафтогазових технологій у переліку об'єктів вивчення та/або діяльності;
 - включення переробки та збагачення корисних копалин, технологічного (маркшейдерсько-геодезичного) супроводу, розмежування гірництва та нафтогазових технологій у теоретичному змісті предметної області;
 - включення маркшейдерського забезпечення процесів, уточнення термінології («тверді корисні копалини», «переробка та/або збагачення»), виключення «розробки новітніх» технологій у описі методів, методик та технологій;
 - уточнення термінології щодо інструментів та обладнання;
 - уникнення дублювання цифрових компетентностей;
 - уточнення формулювань низки спеціальних компетентностей, зокрема:
 - передбачити розмежування гірництва та нафтогазових технологій у СК02 та СК03;
 - доповнити СК04 (гірничі виробки, товща гірських порід і ґрунтів);
 - додати «геологічний супровід» до СК05, уточнити формулювання щодо розробки документації;
 - уточнити формулювання СК06 для усунення дублювання із ЗК04;
 - уточнити формулювання СК07 або виключити її;
 - скоригувати формулювання СК12 у відповідності до опису характеристик відповідальності та автономії для бго рівня НРК;
 - додати техногенну безпеку до СК14;
 - уточнити формулювання СК15;
 - додавання можливості атестаційного іспиту.

Колектив ЗККХ КНУ. Пропозиції стосуються ієрархії компетентностей між рівнями освіти, зокрема:

- усунення дублювання однакових загальних компетентностей на різних рівнях;
- необхідності адаптації загальних компетентностей до кредитного навантаження на різних рівнях;
- корекції формулювань щодо національного спротиву на різних рівнях;
- узгодження компетентностей із акредитаційними вимогами.

Відповідно, запропонований оновлений перелік загальних компетентностей.

Бородіна Н.А. Пропозиції стосуються введення загальних безпекових компетентностей у всі стандарти бакалаврського рівня, зокрема:

- здатність діяти в умовах надзвичайних ситуацій у мирний і воєнний час задля збереження життя та здоров'я, протидіяти інформаційним і політичним загрозам, брати участь у національному спротиві та захищати Батьківщину;
- здатність використовувати знання й практичні навички з безпеки праці та здоров'я на роботі під час виконання професійних обов'язків. здатність застосовувати знання з охорони праці та безпеки здоров'я.

Також запропоновано вилучити дублювання з наявної загальної компетентності та скоригувати формулювання про національний спротив.

Пропозиції Бородіної Н.А. підтримані **Швагер Н.Ю.** та колективом кафедри охорони праці та цивільної безпеки Криворізького національного університету.

4. Інформація про рішення, прийняті за результатами обговорення:

Під час доопрацювання проєкту Стандарту зауваження та пропозиції, отримані під час громадського обговорення, враховано частково.

Суть зауваження	Враховано / не враховано / враховано частково
Оскільки спеціальність G16 має достатньо широкий опис об'єктів вивчення та діяльності і предметної області, то у визначенні освітньої кваліфікації варто додати можливість формулювання спеціалізацій, як це передбачено ч. 3 ст. 7 Закону України «Про вищу освіту»: Освітня кваліфікація: бакалавр гірництва та нафтогазових технологій за спеціалізацією ... (за наявності спеціалізації)	Враховано.
Об'єкт (об'єкти) вивчення та/або діяльності: 1 Відсутній маркшейдерсько-геодезичний супровід процесів, що є критично важливим для гірництва і зокрема освітніх програм з маркшейдерської справи. 2 Нафта та газ також є корисними копалинами, тому задля забезпечення коректності використовуваної термінології пропонується словосполучення «корисних копалин» замінити на словосполучення «твердих корисних копалин». 3 Для різних видів корисних копалин пропонуємо згадати в описі «переробка та/або збагачення». 4 Задля усунення дублювання залишити зі словосполучення «системи і технології» лише «системи» 5 Доречно включити в опис об'єктів вивчення та або діяльності техногенну безпеку 6 Доцільно ретельно розділити «та/або» в контексті гірництва та нафтогазових технологій.	Враховано частково: 1) додано маркшейдерський супровід (тісний зв'язок маркшейдерії з геодезією не потребує уточнення, крім того вона входить до складу окремої спеціальності G18); 2) враховано; 3) враховано; 4) враховано; 5) не враховано: поняття «техногенна безпека» певною мірою дублює зміст уже наявних об'єктів вивчення («екологічна безпека», «безпека праці»), а в контексті цивільного захисту населення належать до предметної області спеціальності K10 Цивільна безпека; 6) враховано.
Теоретичний зміст предметної області: 1. Пропонуємо замість словосполучення «в гірничій та нафтогазовій галузях» «в гірничій та/або нафтогазовій галузях». 2. Теоретичний зміст предметної області не містить в поточному варіанті теорії, поняття, концепції переробки та збагачення корисних копалин, технологічний (маркшейдерсько-геодезичний) супровід, що є критично важливим для гірництва і зокрема освітніх програм з збагачення корисних копалин і маркшейдерської справи.	Враховано.
1. Методи, методики та технології не містить в поточному варіант методів маркшейдерського забезпечення процесів видобування корисних копалин, що є критично важливим для гірництва і зокрема освітніх програм з маркшейдерської справи. 2. 6й рівень НРК передбачає «поглиблені когнітивні та практичні уміння/навички, майстерність та інноваційність на рівні, необхідному для розв'язання складних спеціалізованих задач і практичних проблем у сфері професійної діяльності» Про	Враховано.

Суть зауваження	Враховано / не враховано / враховано частково
затвердження Національної р... від 23.11.2011 № 1341. Разом з тим, виникає питання, чи якого рівня інноваційність та складність вирішуваних задач потребується на рівні бакалавра та вищих рівнях. Особливої гостроти це питання набуває в контексті формулювання «проектування, вдосконалення та розробки новітніх ... технологій». На нашу думку, бакалаврський рівень, по-перше, є недостатнім для розробки новітніх технологій, тоді як вдосконалення в рамках операційних і навіть стратегічних покращень – цілком відповідає цьому рівню НРК. 3. Привести термінологію «збагачення» - «переробка та/або збагачення» «корисних копалин» - «твердих корисних копалин» у відповідність.	
Інструменти та обладнання: 1. Більш коректно в широкому контексті використовувати «маркшейдерсько-геодезичне», а не «маркшейдерське» обладнання. 2. Уточнити, що інструменти та обладнання вивчаються і щодо них набуваються навички використання відповідно до спеціалізацій.	Враховано частково: 1) враховано; 2) не враховано: спеціалізації за спеціальністю G16 можуть запроваджуватися або не запроваджуватися ЗВО в межах академічної автономії, отже, предметний опис спеціальності не повинен містити згадки про спеціалізації.
З метою розмежування можливих спеціалізацій за ознаками гірничої і нафтогазової галузей і забезпечення академічної свободи доцільно додати оператор «та/або»: <i>СК02. Здатність застосовувати основні теорії, поняття, технології, методи гірничої та/або нафтогазової інженерії</i>	Не враховано. Основні теорії, поняття, технології, методи гірничої та нафтогазової інженерії мають бути предметом вивчення всіх здобувачів спеціальності незалежно від освітньої програми.
З метою розмежування можливих спеціалізацій за ознаками гірничої і нафтогазової галузей і забезпечення академічної свободи доцільно додати оператор «та/або»: <i>СК03. Здатність аналізувати гірничо-геологічні умови родовищ твердих корисних копалин та/або нафти та газу з метою обґрунтування безпечних, ефективних та економічно виправданих технологічних рішень для їх розробки.</i>	Не враховано. Здатність аналізувати гірничо-геологічні умови родовищ корисних копалин розглядається як одна з базових спеціальних компетентностей і має забезпечуватися в рамках всіх освітніх програм спеціальності.
В наведеному формулюванні СК04 не віддзеркалює фокус гірничої галузі, що вимагає обов'язкового введення спеціальних курсів з нафтогазової промисловості в усі гірничі ОПП. В той же час серед СК не зазначено важливі компетентності аналізу руху води і газів у гірських породах і ґрунтах (що обумовлює водопритоки), а також режимів руху повітря в системах гірничих виробок і підземних інфраструктурних об'єктах (що обумовлює безпеку гірничих робіт). Пропонується додати зазначені вище компетентності з використанням оператора «та/або» до СК04:	Враховано.

Суть зауваження	Враховано / не враховано / враховано частково
СК04. Здатність аналізувати процеси руху флюїдів (нафти, газів, води, багатofазних сумішей) у продуктивних пластах, свердловинах та трубопроводах та/або в гірничих виробках, в товщі гірських порід і ґрунтів.	
СК05. Здатність забезпечувати маркшейдерсько-геодезичний супровід видобутку корисних копалин та спорудження свердловин, будівництва підземних споруд та розробляти документацію з урахуванням безпеки й точності. 1. В наведеному формулюванні СК05 акцентовано більше на гірництво. Пропонується для створення більш широкого контексту і забезпечення академічної свободи в рамках стандарту додати після слів маркшейдерсько-геодезичний «та/або геологічний». 2. Формулювання «розробляти документацію» є занадто загальним. Пропонується замінити на «розрахунково-графічну документацію за вимогами галузевих стандартів». СК05. Сформулювати у наступному вигляді: <i>Здатність забезпечувати маркшейдерсько-геодезичний та/або геологічний супровід видобутку корисних копалин, будівництва підземних споруд та розробляти відповідну розрахунково-графічну документацію за вимогами галузевих стандартів з урахуванням безпеки й точності.</i>	Не враховано. 1) геологічний супровід виходить за межі предметної області спеціальності; 2) звуження формулювання до «розрахунково-графічної документації» виключає звітну, організаційно-розпорядчу, контрольну, інструктивну та іншу документацію, яка не є ані розрахунковою, ані графічною.
СК06. Здатність застосовувати сучасні цифрові технології та спеціалізоване програмне забезпечення в гірничій та/або нафтогазовій інженерії 1. Передбачена проектом стандарту ЗК04 «Здатність застосовувати сучасні цифрові інструменти і технології, створювати цифровий контент, захищати інформацію у професійній діяльності» передбачає застосування спеціалізованого програмного забезпечення у професійній діяльності, отже СК6 повторює за змістом ЗК04. Пропонуємо або уточнити різницю в змісті СК06 та ЗК04 шляхом внесення відповідних коригувань в текст СК06, або прибрати СК06 із коригуванням подальшої нумерації.	Враховано редакційно.
СК07. Здатність застосовувати сучасні концепції розвитку гірничої та/або нафтогазової галузі, техніки й технології у професійній діяльності з постійним самовдосконаленням та освоєнням нових знань у динамічних умовах інженерії 1. Проект стандарту передбачає: СК02 «Здатність застосовувати основні теорії, поняття, технології, методи гірничої та нафтогазової інженерії», в рамках якої вочевидь має бути забезпечено здатність застосовувати не тільки традиційні і усталені теорії, а й новітні підходи. СК07 не уточнює, що концепції розвитку мають бути новими / інноваційними, оскільки контекст «сучасності» концепцій цілком може передбачати технологічну багатокладність.	Враховано частково: 1, 3) не враховано: фокус на інноваціях є характерним для другого (магістерського) рівня вищої освіти; 2) враховано редакційно.

Суть зауваження	Враховано / не враховано / враховано частково
2. Крім того, передбачено ЗК05 «Здатність до саморозвитку,...», тобто включає постійне самовдосконалення і освоєння нових знань. 3. Оскільки всі компетентності (і загальні, і спеціальні) спрямовані на досягнення здатності вирішувати складні спеціалізовані задачі у професійній діяльності, то доцільно: – Або акцентувати увагу на певному рівні інноваційності знань та навичок в рамках СК07, що відповідатиме опису вмінь 6го рівня НРК; – Або прибрати СК07 <i>СК07. Здатність застосовувати інноваційні концепції розвитку гірничої та/або нафтогазової галузі, техніки й технології у професійній діяльності для вирішення складних спеціалізованих професійних задач у динамічних умовах інженерії</i>	
Пропонується скоригувати формулювання СК12 у відповідності до опису характеристик відповідальності та автономії для 6го рівня НРК: <i>СК12. Здатність ухвалювати оперативні рішення щодо оптимізації складових систем і технологій гірництва та/або нафтогазової галузі на основі аналізу режимів експлуатації</i>	Враховано.
СК14. Здатність до забезпечення безпеки праці та екологічної безпеки на підприємствах гірничої та/або нафтогазової галузі. Пропонується додати до компетентностей забезпечення техногенної безпеки, оскільки техногенні загрози є характерними для гірничої і нафтогазової галузей. <i>СК14. Здатність до забезпечення безпеки праці, екологічної та техногенної безпеки на підприємствах гірничої та/або нафтогазової галузі.</i>	Не враховано. Формулювання компетентності узгоджене з описом об'єкту (об'єктів) вивчення та/або діяльності опису предметної області спеціальності (див. вище).
Для розширення академічної свободи пропонується додати до варіантів атестації державний іспит з спеціальності, залишивши право вибору закладам освіти.	Не враховано. Відповідно до Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти, затв. наказом Міністерства освіти і науки України 27.03.2025 № 512 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України 11.05.2026 № 760) у стандарті визначається одна (як виняток – дві) обов'язкові форми атестації. При цьому заклади вищої освіти мають право самостійно встановлювати додаткові форми атестації.
Сформулювати загальні компетентності у такому вигляді:	
ЗК1. Здатність спілкуватися українською мовою з професійних питань усно і письмово, структуровано, докладно та аргументовано висловлюватися зі складних тем,	Не враховано.

Суть зауваження	Враховано / не враховано / враховано частково
доносити власний досвід та аргументацію. Для осіб з порушеннями зору, слуху, мовлення відповідні вимоги застосовуються з урахуванням можливостей таких осіб.	Вимога вільного спілкування українською мовою в Україні є очевидною.
ЗК2. Здатність спілкуватися з професійних питань іноземною мовою, зокрема англійською, усно і письмово. Для осіб з порушеннями зору, слуху, мовлення відповідні вимоги застосовуються з урахуванням можливостей таких осіб.	Враховано редакційно.
ЗК3. Здатність застосовувати наукові, зокрема математичні, природничі, інженерні й технологічні знання та/або методи у професійній діяльності.	Враховано.
ЗК6. Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства на основі усвідомлення цінностей громадянського (вільного демократичного, інклюзивного) суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина, розуміння соціальних, економічних, політичних концепцій і структур, <i>глобальних подій та цілей сталого розвитку, захищати незалежність і територіальну цілісність України</i> та здійснювати професійну діяльність із дотриманням принципів професійної етики та неприпустимості корупції.	Не враховано. Зміна формулювання цієї загальної компетентності потребує єдиного підходу — на рівні всіх спеціальностей. Див. також примітку 1.
Додати загальні компетентності:	
Здатність діяти в умовах надзвичайних ситуацій у мирний і воєнний час задля збереження життя та здоров'я, протидіяти інформаційним і політичним загрозам, брати участь у національному спротиві та захищати Батьківщину	Не враховано. Наявність/відсутність цієї загальної компетентності потребує єдиного підходу — на рівні всіх спеціальностей.
Здатність використовувати знання й практичні навички з безпеки праці та здоров'я на роботі під час виконання професійних обов'язків.	Не враховано. Вже передбачено у СК14.

Примітка 1: Формулювання загальних компетентностей визначене Методичними рекомендаціями щодо розроблення стандартів вищої освіти, затв. наказом Міністерства освіти і науки України 27.03.2025 № 512 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України 11.05.2026 № 760). **Стандартні формулювання загальних компетентностей** можуть бути деталізовані розробниками Стандартів з урахуванням *особливостей спеціальності*, а також опису відповідних компетентностей у Рекомендаціях Ради ЄС щодо Ключових компетентностей для навчання впродовж життя, визначати рівень складності і сформованості компетентностей та їх складників з *урахуванням спеціальності та рівня вищої освіти або вимог міжнародних або національних документів (за наявності)*. **Радикальний перегляд змісту загальних компетентностей виходить за рамки повноважень підкомісії.**

